

ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՈՂ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆ
«ՀՀ ԿԳՄՍՆ ՄԱՐՏՈՒՆՈՒ Տ. ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ
ԱՎԱԳ ԴՊՐՈՑ» ՊՈԱԿ
ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԱՏԵՍՏԱՎՈՐՄԱՆ ԵՆԹԱԿԱ ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ
ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՈՒՄ
**ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ
ԱՇԽԱՏԱՆՔ**

ԹԵՄԱ՝ *Սովորողների մեջ ինքնուրույնություն, նախաձեռնություն և ստեղծագործական ունակությունների զարգացումը առարկայի դասավանդման ընթացքում*

ԱՆՑԿԱՑՄԱՆ ՎԱՅՐԸ՝

ՎԱՐԴԵՆԻՍ

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՂԵԿԱՎԱՐ՝

ՀԱՍՄԻԿ ԲԵՅԲՈՒԹՅԱՆ

ՈւՍՈՒՑԻՉ՝

ՍՎԵՏԼԱՆԱ ՄՆԱՑԱԿԱՆՅԱՆ

ԴՊՐՈՑ՝

*ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի Լուսակունք գյուղի
միջնակարգ դպրոց*

ՎԱՐԴԵՆԻՍ-2022թ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Ներածություն.....	3
ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ՄԱՍ.....	6
Գրական ակնարկ.....	6
Փորձարարական հետազոտություն.....	10
Դասարանի նկարագիրը.....	11
Փորձարարական դաս.....	12
ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ.....	14
Գրականության ցանկ.....	15
Հավելված.....	16
Դասապլան.....	16

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Ներկայումս ավելի ու ավելի է կարևորվում սովորողների մեջ ինքնուրույնության, նախաձեռնության և ստեղծագործական ունակությունների զարգացումը առարկայի դասավանդման ընթացքում, ինչպես նաև աշակերտների մտավոր զարգացման մեխանիզմների էությունը որոշելու հարցում: Անկախ, ստեղծագործ անհատականության ձևավորումը, որը պահանջված է և կարող է իրագործվել կյանքի ցանկացած ոլորտում, միշտ համարվել է կրթության գլխավոր **խնդիրներից** մեկը, որի **լուծումը** ներառում է ուսանողի նախաձեռնողականությունն ցուցաբերելու ցանկության և կարողության զարգացումը, ոչ ստանդարտ մտածողությունը, անընդհատ փոփոխվող սոցիալական և հարմարվողական պատրաստականությունը, տնտեսական և քաղաքական պայմանները: Այսպիսով՝ ***Հետազոտության նպատակն է հիմնավորել, ներկայացնել և փորձնականորեն ստուգել մանկավարժական համակարգի արդյունավետությունը դպրոցականների մոտ ինքնուրույնության, նախաձեռնություն և ստեղծագործականունակությունների ձևավորման համար:***

Այս խնդրի հետազոտական քննարկման արդիականությունը հաստատվում է նրանով, որ մեթոդական մակարդակում հիմնավորված է աշակերտի անկախության զարգացման անհրաժեշտությունն ու հնարավորությունը: Այսպիսով, կրթության ժամանակակից հասկացություններում ընդլայնվել են անկախության անհրաժեշտության մասին պատկերացումները: Երեխան, ով այս հատկանիշները չի ձեռք բերել մինչև տարրական կրթության ավարտը, չի կարող հաղթահարել անկախության աճող պահանջները, ուսումնական նյութի ծավալը և միջնակարգ դպրոցում մեծացող ծանրաբեռնվածությունը: Նա կորցնում է սովորելու նկատմամբ հետաքրքրությունը, սովորում է իր հնարավորություններից շատ ցածր և, դառնալով շրջանավարտ, չի կարողանում «առանց արտաքին օգնության և աջակցության ստեղծագործաբար

կատարել հասարակության կողմից իրեն հանձնարարված պարտականությունները»¹: Ավելին, ընդլայնվում է կրթության հումանիզացման, ուսումնական գործընթացի սուբյեկտիվ էության ամրապնդման և ուսուցման հատուկ մեթոդների միջև հասարակության պահանջների միջև բացը, որոնք չեն ապահովում աշակերտի անհատականության գծերի զարգացումը, որոնք անհրաժեշտ են կրթական նոր խնդիրների լուծման համար: Ինքնագիտակցության պատրաստականություն, որը հնարավորություն կտա աշակերտին տարբերակել կրթական տեղեկատվությունը, ընդգծել ամենակարևորը, վերահսկել գործունեության ընթացքն ու արդյունքը, վերացնել դժվարությունները, պետք է ձևավորվի համակարգված կրթության առաջին փուլում: Անկախ լինելու ունակությունը թույլ կտա աշակերտին ավելի դրական վերաբերվել հուզական, ֆիզիկական և հոգեբանական ծանրաբեռնվածությանը և ռացիոնալ կազմակերպել իր ուսումնական աշխատանքը:

Այսպիսով, կարևոր են կրթության այն ժամանակակից հասկացությունները, որոնք ցույց են տալիս, որ աշակերտի անկախության զարգացման գործընթացի կառուցման ամենահարմար ռազմավարական գաղափարը կրթական գործունեության շրջանակներում վերոնշյալ որակների ձևավորումն է: Այստեղ կարևոր է երկու կետ.

Նախ, միայն սովորելու գործընթացում, որպես առաջատար գործունեություն, աշակերտը ստանում է նախաձեռնության և սեփական կարծիքի իրավունք, զարգացնում է անկախության հիմքը հանդիսացող որակները:

Երկրորդ, ինքնուրույնությունը, նախաձեռնությունը, ստեղծագործական գործունեությունը որպես աշակերտի դերային գործողություններ, որոշում են ուսման և սովորելու հաջողությունը: Այս երևույթների ինտեգրումն է, որ կազմում է սովորելու և ինքնաուսուցման հիմքը:

Այսօրվա դպրոցականները զգալիորեն տարբերվում են անցյալի իրենց հասակակիցներից: Դպրոցական պատրաստության շրջանակը շատ լայն է՝ թվերի տառերի լիակատար անտեղյակությունից, տարածության մեջ կողմնորոշվելու տարրական հմտությունների բացակայությունից մինչև սահուն կարդալու և կարդացածի իմաստը բացատրելու, համեմատելու և ընդհանրացնելու ունակությունը և այլն: Բայց անկախ ջանքերից երեխան դեռևս դժվարություններ է ունենում անհատական կողմնորոշված ռեժիմով աշխատելու անկարողության պատճառով: Սա ամրապնդում է ուսուցման ոճում առաջնահերթությունները փոխելու և անկախության ձևավորման վրա

¹ <http://www.dslib.net/obw-pedagogika/razvitie-samostojatelnosti-mladshego-shkolnika-v-uchebnoj-dejatelnosti.html>.

կենտրոնանալու կարևորությունը, քանի որ երեխայի՝ առանց մեծահասակի օգնության ուսումնական գործունեություն իրականացնելու կարողությունը կլուծի նրա անհատական ուսուցման մի շարք խնդիրներ և կընդլայնի նրա հեռանկարները: Ուսուցման խնդիրների հետազոտողները պնդում են, որ կրթության առաջին փուլում անկախության զարգացումը երեխայի անհատականության, նրա ընկալման, մտածողության, երևակայության ձևավորման ամենակարևոր պայմանն է:

Աշակերտի ինքնուրույն աշխատելու անկարողության հիմնական պատճառն այն է, որ նրան այդպես չեն սովորեցրել աշխատել: Երեխաները միշտ չէ, որ գիտեն, թե ինչպես կարող են ցույց տալ իրենց կարողությունները առանց մեծահասակի օգնության և միևնույն ժամանակ հաղթահարել կրթական և արտադպրոցական առաջադրանքների կատարումը:

Սա *առաջին* հերթին պահանջում է հոգեբանական պատրաստվածություն:

Երկրորդ՝ աշակերտը պետք է տիրապետի ներքնության և ինքնագնահատման տարրական հմտություններին:

Երրորդ, աշակերտը պետք է հնարավորություն ունենա կանխատեսելու իր ուսումնական գործունեության ընթացքը և ընդհանուր արդյունքը:

Չորրորդ՝ առաջադրանքի բոլոր փուլերում անհրաժեշտ է նախաձեռնության և ստեղծագործելու միջավայր տրամադրել:

Այսպիսով՝ աշակերտի համար կարևոր են կրթական վերոնշյալ հատկանիշները, որոնք դպրոցից դուրս սովորաբար դրսևորվում է նաև «առօրյա հարաբերություններում», և տվյալ դիրքորոշումները սերտորեն կապված են միմյանց:

ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ՄԱՍ

Գրական ակնարկ

Ինքնուրույնությունը տարբեր հետազոտողների կողմից սահմանվում է որպես անձի բնութագիր: Իր հերթին՝ ճանաչողական նախաձեռնությունը դրսևորվում է ինքնուրույն մտածելու ցանկությամբ և ունակությամբ, առանց արտաքին օգնության տարբեր աղբյուրներից տեղեկատվություն ձեռք բերելու ունակությամբ: Ինքնուրույնությունը համարվում է մարդու հատկություն, որը բնութագրվում է նոր գիտելիքներ ձեռք բերելու անհրաժեշտությամբ և ունակությամբ, ընդհանրացնելով, բացահայտելով նոր հասկացությունների էությունը, տիրապետելով ճանաչողական գործունեության մեթոդներին, կատարելագործելով և ստեղծագործորեն կիրառելով դրանք տարբեր խնդիրներ լուծելու համար:

Նախաձեռնությունը ենթադրում է անհատի ինտելեկտուալ և կամային բնութագրերի միասնությունը, որոնք թույլ են տալիս տիրապետել ընդհանուր և հատուկ գիտելիքներին, հմտություններին և կարողություններին, ինչպես նաև գիտելիքներ ձեռք բերելու ուղիներին: Նախաձեռնությունը որպես անհատականության հատկանիշ ներառում է «ճանաչողական գործընթացների մի ամբողջ շրջանակի տիրապետում»:

ա) սեփական անկախ աշխատանքի պլանավորում.

բ) յուրաքանչյուր անհասկանալի իրավիճակում ինքնուրույն պատասխան գտնելու ընդունակություն.

գ) աշխատանքի ռացիոնալ կազմակերպում՝ ապահովելով արդյունավետ մտավոր աշխատանքի համար անհրաժեշտ պայմաններ.

դ) որոշակի դրույթներն ապացուցող նյութերի որոնում.

ե) պլանի, կարգավածի ամփոփագրերի, քաղվածքների կազմում, ուսումնական նյութի ամբողջական ընկալման համար անհրաժեշտ այլ տեսակի գրառումներ.

զ) իրենց ուսուցման արդյունքների ըմբռնումը.

է) ուսումնական նյութի պլանավորման և համակարգման իրականացում.

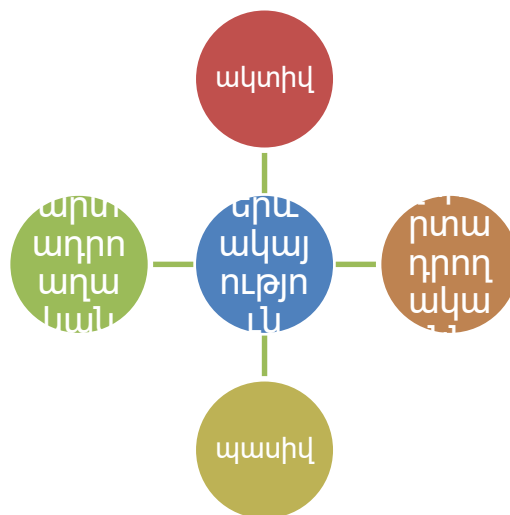
ը) հաջորդ դասի նախապատրաստում, նախորդ նյութի բովանդակության վերարտադրում.

թ) հոգնածության դեմ պայքարի միջոցների օգտագործում»²:

Որպես անձի ճանաչողական հատկանիշ ինքնուրույնությունն ու նախաձեռնությունը դրսևորվում են բոլոր հանգամանքներում, այսինքն աշակերտը գտնում է իր հետաքրքրասիրության օգտագործումը ցանկացած պայմաններում:

Աշակերտների ինքնուրույնության և նախաձեռնության ունակությունների ձևավորման ուղիների ուսումնասիրություններն իրականացրել են Վ.Կ.Բուրյակը, Ե.Յա.Գոլանտը, Բ.Պ.Եսիպովը, Մ.Ի.Մախմուտովը, Պ.Ի.Պիդկասիստին, Ա.Վ.Ուսովան և այլք: Մանկավարժական գրականության մեջ այս ունակությունները դիտվում են որպես կրթական տեղեկատվության հատուկ կազմակերպված յուրացման գործընթաց և արդյունք: Ընդհանուր ճանաչողական կողմնորոշման զարգացման առումով, որպես վերապատրաստման և կրթության նպատակ է համարվում անհատի գործունեությունը, ճանաչողական անկախության ձևավորման խնդիրը:

Խոսելով ստեղծագործական ունակությունների մասին՝ անհրաժեշտ է նշել, որ ստեղծագործական գործընթացն անհնար է պատկերացնել առանց երևակայության, որը թույլ է տալիս զուգակցել և ստեղծագործականորեն վերարտադրել հիշողության մեջ պահպանված գաղափարների և տպավորությունների շղթան: Երևակայությունն ունի բազմաթիվ տարատեսակներ՝ ֆանտազմագորիկ՝ Է.Հոֆմանի մոտ, փիլիսոփայական և քնարական՝ Ֆ.Ի.Տյուտչևի մոտ, ռոմանտիկ վեհ՝ Մ.Վրուբելի, ցավագին հիպերտրոֆիկ՝ Ս.Դավիի մոտ, առեղծվածով լի՝ Ի. Բերգմանի, իրական՝ խիստ. Ֆ.Ֆելինիի մոտ և այլն³:

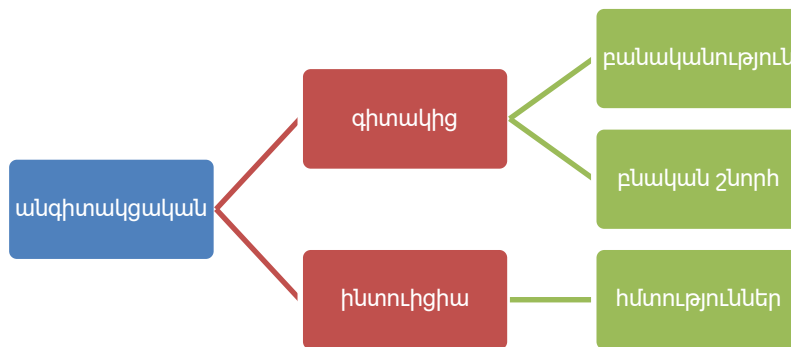

² Карасёв К.В.«Педагогические основы развития инициативы и самостоятельности школьников в процессе обучения». 2009. <https://works.doklad.ru/view/CY8KipdAdXE.html>.

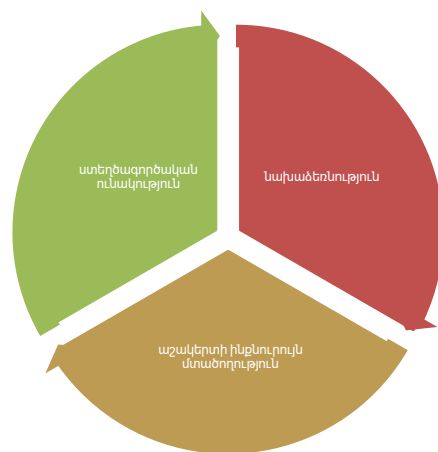
³ Стéу Немов Р.С. «Психология» - М.: Высшее образование 2005 г.էջ 10-12:

Գեղարվեստական ստեղծագործության մեջ ներգրավված են գիտակցությունն ու ենթագիտակցությունը, բանականությունն ու ինտուիցիան: Այսինքն՝ այս դեպքում այստեղ հատուկ դեր են խաղում ենթագիտակցական գործընթացները: Այսպիսով, ստեղծագործական գործընթացում փոխազդում են անգիտակցականն ու գիտակիցը, ինտուիցիան և բանականությունը, բնական շնորհն ու ձեռք բերված հմտությունը: Վ.Շիլլերը գրել է. «Անգիտակցականը բանականության հետ համաստեղ բանաստեղծին դարձնում է արվեստագետ»⁴:

ՍՏԵՂԾԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑ

Դպրոցականների մոտ ինքնուրույնության, նախաձեռնության, ստեղծագործական մտածողության հաջող ձևավորումը հնարավոր է միայն ուսուցչի աշխատանքի հիման վրա՝ հաշվի առնելով երեխաների ստեղծագործական հիմնական հատկանիշները և լուծելով ստեղծագործական մտածողության զարգացման կենտրոնական խնդիրները⁵:

⁴ Տե՛ս նույն տեղում :

⁵ Андреев, В.И. Жизнь как авантюра творческого саморазвития / В.И. Андреев. - Казань: Центр инновационных технологий, 2010. - 188 с.

Երեխայի ստեղծագործական մտածողությունը որոշող հիմնական գործոնը նրա փորձն է, իսկ ինքնուրույնությունը և նախաձեռնությունը ուղղակիորեն կախված են շրջապատի դաստիարակության առանձնահատկություններից, որտեղ գլխավոր կառույցն է հանդիսանում կրթական հաստատությունը:

ՓՈՐՁԱՐԱՐԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅՈՒՆ

Դասարանի նկարագիրը

Ես իմ հետազոտական աշխատանքը անցկացրել եմ Գեղարքունիքի մարզի Լուսակունք գյուղի միջնակարգ դպրոցի 3-րդ դասարանում, քանի որ այս տարիքում առավել անհրաժեշտ է ձևավորել և ամրապնդել աշակերտների վերոնշյալ հատկանիշները՝ դասապրոցեսի ընթացքում: Այդ իսկ պատճառով ես որոշեցի այդ աշակերտների նկատմամբ կիրառել անհատական տարբերակված ուսուցում, ինչը կնպաստի նաև զարգացնել նրանց մոտ տեքստերի հետ ճիշտ աշխատելու հմտությունները, դառնալ ավելի ինքնուրույն և հետ չմնալ ուսումնական ծրագրերից:

Այս դասարանում սովորում են 17 աշակերտ՝ 10 աղջիկ և 7 տղա, որոնք ունեն տարբեր առաջադիմություն և հմտություններ: Այս դասարանում ես փորձարական դաս չեմ անցկացրել, քանի որ երկրորդ տարին է, որ այս դասարանում դասավանդում եմ «ռուսաց լեզու» առարկան և շատ լավ գիտեմ յուրաքանչյուր աշակերտի հմտությունն և կարողությունն այս առարկայից:

Պատրաստվելով ռուսաց լեզվի և գրականության դասերին՝ փորձում եմ օպտիմալ պայմաններ ստեղծել սովորողի անհատականության և ստեղծագործական կարողությունների զարգացման և ինքնաիրացման համար: Հետաքրքրություն առաջացնելն իմ խնդիրն է, այսինքն՝ ակտիվացնում եմ աշակերտների մտավոր և ճանաչողական գործունեությունը դասարանում ոչ ստանդարտ առաջադրանքների, խնդրահարույց հարցերի, գրաֆիկական դիագրամների, կրթական և ճանաչողական խաղերի, բլոկ-մոդուլային կրթության, հետազոտական աշխատանքների գրելու, թեստավորման, ուսուցման ալգորիթմական մեթոդների միջոցով:

Իսնդրահարույց հարցեր

Իսնդրահարույց հարցերը խթանում են ճանաչողական հետաքրքրությունը, ինքնուրույնությունը, ստեղծագործական ջիղը: Հայտնի է, որ խելացի հարցն արդեն

գիտելիքի լավ կեսն է: Այս առումով հատկապես արժեքավոր է «ինչո՞ւ» հարցը, որը ուշադրություն է հրավիրում տարբեր երևույթների պատճառահետևանքային կապերի վրա:

Օրինակ՝

Почему неполные предложения часто употребляются в диалоге?

Почему черепаха пела с закрытыми глазами?

Խնդրահարույց իրավիճակներ ստեղծելու տեխնիկա.

1. Պետք է երեխաներին հակասության հասցնել.

2. Անպայման խրախուսել կատարել համեմատություններ, ընդհանրացումներ, եզրակացություններ, համեմատել փաստերը:

3. Կոնկրետ հարցեր դնել դատողությունների ընդհանրացման, հիմնավորման, ճշգրտման վերաբերյալ:

4. Տրվում են հետազոտական առաջադրանքներ՝ ըստ տեքստի, կատարվում են մասնակի որոնողական աշխատանքներ:

Օրինակ՝

Պատասխանեք տեքստում առաջադրված խնդրահարույց հարցին.

1. Առյուծն ու կրիան երգում էին. նրանցից մեկը հառաչեց և ասաց.

- ինչու ես երգում փակ աչքերով:

Ինչո՞ւ առյուծը չէր երգում փակ աչքերով.

2. Ինչո՞ւ առյուծի մոտ դա չէր ստացվում:

Հատկապես վաղ դպրոցական տարիքում պետք է կիրառել այնպիսի մեթոդներ, որոնք կիրթանեն ինքնուրույն պատկերներ ստեղծելու նկարագրելու, պատմելու կարողությունը: Առավել նպատակային է ընտրել խաղային մեթոդիկան:

Խաղ «Փանտաստիկ վարկածներ»: Այն հորինել է աշխարհահռչակ պատմող J. Ռոդարին:

Այն կարող է օգտագործվել աշակերտների հետ աշխատելիս:

Այս խաղում աշակերտը պետք է հանդես գա հարցի տարբեր պատասխաններով. «Ինչ կլիներ, եթե ...»:

Հարցի համար կարելի է ընտրել ամեն ինչ: Օրինակ՝ Թող առարկան, կամ գործող անձը լինի «քաղաքը», իսկ ձգտումը՝ « թռչել »:

Կստացվի՝ «Ինչ կլիներ, եթե քաղաքը սկսվեր թռչել»:

Խաղի համար անհրաժեշտ է պատրաստել 10 քարտ: 5 - գոյական եւ 5-ով՝ բայերով:

Օրինակ, հինգի վրա - Մեղան, հեռախոս, թեթև, գրայ, երկայթև

- թռչել, հորինել, նկարել, երազել, լինել ընկերներ,

Քարտերը ծավում են: Մեկ կույտում՝ գոյականներն են, մյուսում՝ բայեր: Յուրաքանչյուր նոր խաղից առաջ տախտակներից յուրաքանչյուրի քարտերը խառնվում են:

Խաղի ընթացքում պետք է վերցնել մեկական քարտ և կազմել հարց«Ինչ կլինի, եթե ...»:

Ապա փորձել պատմություն ստեղծել և պատմել:Օրինակ՝ աշակերտին կարելի հարց տալ.

«Ինչ կլիներ, եթե երկայթը երազի երազել»:Նա երևակայելով կհորինի պատմություն:

Կարելի է աստիճանաբար բարձրացնել քարտերի քանակը յուրաքանչյուր տեղում, փոխել

քարտերը:Այս մեթոդը օգնում է աշակերտների երևակայական զարգացմանը պատմելու

ընթացքում, քանի որ նրանք ազատ ընտրության իրավունք ունեն, իսկ արված ոճական

կամ թերականական սխալները ուղղում է ուսուցիչը հենց խաղի ընթացքում:

Կարելի է այս տիպի բազմաթիվ առաջադրանքներ ստեղծել :

Օրինակ. «Պատկերացրեք, որ մենք կորցրել ենք»,

- պատկերացրեք, որ մենք գտնվում ենք «Անհայտ մոլորակում»:

Աշակերտները պատրաստակամությամբ և ուրախությամբ են ներգրավվում ուսուցչի

առաջարկած պլուստի մեջ: Ուսուցիչը պետք է միայն նրբանկատորեն, ուշադիր ուղղորդի

նրանց ֆանտազիան, սովորեցնի աշակերտներին վերահսկել իրենց երևակայությունը,

ստուգել իրականությունը:

Տարրական դասարանների աշակերտները հաճույքով են պատմում հեքիաթները⁶: Կարելի է առաջարկել նրանց պատմել սյուժեն առաջին կամ երրորդ դեմքով, հորինել սկզբը կամ վերջը, պատմել նկարը Մասնավորապես, սա օգնում է ստեղծագործական երեւակայության զարգացմանը:

Կարելի է աշակերտներին խնդրել պատկերացնել, որ նրանք ծանոթ են այս կամ այն իրավիճակին, որի մեջ հայտնվել է հերոսը, թույլ տալ նրանց անհանգստանալ, խոսել եւ լսել նրանց առաջարկած «խոսակցությունները»: Ապա արձանագրել, թե ինչ տարբերություններ են նկատվում երեխաների երեւակայության զարգացման մեջ:

«Եկեք շարունակենք հեքիաթը»: Այս մեթոդը կարող է իրականացվել խմբերի բաժանված աշակերտների հետ: Տեխնիկան առաջարկել է ուսուցիչ Մ. Կարնը: ՈՒսուցիչը սկսում է պատմել նոր, երեխաների համար անծանոթ հեքիաթ: Ցանկալի է, որ այս հեքիաթի հերոսը այն տարիքի երեխա լինի, որքան ունկնդիրները: Հերոսի կյանքի կրիտիկական պահին, այսինքն այն պահին, երբ ինչ-որ բան է պատահում նրա հետ, կամ նա պետք է որոշում կայացնի, պատմությունը ընդհատվում է, և աշակերտներին առաջարկվում է մտածել և որոշում կայացնել հերոսի փոխարեն:

Այնուհետև ուսուցիչը առաջարկում է պատմել հերոսի հետ կատարվածը ըստ աշակերտի ընդունած որոշման: Կարևոր է աշակերտներին խրախուսելյուրաքանչյուր պատասխանի դեպքում:

Գրանից հետո ուսուցիչը ավարտում է հեքիաթը և աշակերտներին առաջարկում է ավարտել ըստ իրենց ցանկության կամ թողնել մինչպես կա: Մա կօգնի հասկանալ, թե ինչքան կարող է երևակայությունը աշխատել արդեն ծանոթ ավարտի դեպքում:

Տեղաբաշխված են հետևյալ բնութագրերը, որոնք հնարավորություն են տալիս դատել, որ այս տեսակի առաջադրանքներն իրականում զարգացնում են ֆանտազիան

- Աշակերտը հետզհետե ավելի հստակ է ձևակերպում է գաղափարները, զարգացնելով խոսքը.
- Առաջանում է ակտիվ երկխոսություն, աշակերտը կարողանում է պարզաբանել խնդիրները.
- մանրամասն նկարագրում է բովանդակությունը և հեքիաթի օբյեկտները
- Ներկայացնում է նոր հերոսներին.
- փոխում է սյուժեի զարգացման ուղղությունը.
- զարգանում է հիշողությունը.

⁶ Գյուլամիրյան Ջ. Հ., Մայրենիի ուսուցման մեթոդիկա, Երևան, <<Զանգակ>>, 2018 էջ-99-103:

- օգտագործում է ժեստեր և դեմքի արտահայտություններ.

- Ցուցադրում է խոսքի բարձր մակարդակ:

«Պատմության ավարտը»: Աշակերտներին առաջարկվում է ցանկացած պատմություն սկսել: Օրինակ. «Պարզ արևոտ օր էր: Փողոցում կար մի աղջիկ, ով գնում էր խանութ: Հանկարծ...»

Փորձարարական դաս

Դասարանը՝ 3-րդ

Առարկան՝ Ռուսաց լեզու

Դասի թեման՝ «Сказка о том, как левенок и черепаха пели песню»:

Դասի նպատակը. Ինքնուրույնության, նախաձեռնության, ստեղծագործական մտածողության ձևավորումը պատմելու տարբեր տեսակների կիրառման ճանապարհով:

Դասի տեսակը՝ համակցված դաս

Ուսումնասիրվող ստեղծագործության գաղափարը՝ «ընկերության

կարևորությունը»:

Դասի ընթացքում կիրառվող մեթոդները և իրականացման եղանակները՝

T-աձև աղյուսակ, հարցազրույց, խնդահարույց վիճակի ստեղծում, «<մտազրոհ>> մեթոդ, խմբային աշխատանք, քառաբաժան մեթոդ, «Եկեք շարունակենք հեքիաթը»:

Անհրաժեշտ նյութեր՝

.Պատատռներ՝ որոնք կօգնեն պատմությունը ձևավորելուն.

.Թերթիկներ՝ պատկերների օրինակներով.

.կենդանիների թեմաներով պատատռներ.

.Քառաբաժան մեթոդով աշխատելու քարտեր

.Քարտեր գույգերով աշխատելու համար

.T-աձև աղյուսակ

Դասի նպատակը և խնդիրները՝

1.Ուսումնական՝

.Մովորեցնել սահուն, վարժ կարդալ տեքստը:

.Մովորեցնել երևակայության միջոցով ինքուրույն շարունակել կամ փոխել պատմության ավարտը.

2.Դաստիարակչական՝

.Ձևավորել ընկերության հասկացությունը հաղորդակցման ընթացքում:

3.Չարգացնող՝

Չարգացնել սովորողների պատմողական ստեղծագործական հմտությունները:

Դասից հետո աշակերտները պետք է.

Ա.Իմանան՝

.Սահուն, վարժ ընթերցել:

.Ինքնություն շարունակել, ավարտել տեքստը:

.Համեմատել, տարբերել այս կամ այն կենդանուն:

Բ.Կարողանան՝

.Ճիշտ գրել առաջարկված բառերը:

.Ընտրել այս կամ այն կենդանուն և խոսել նրա անունից:

Տիրապետեն՝

. Հասկանալով կարդալու կարողությանը:

Դասի ընթացքը՝

1.Կազմակերպչական մաս:

2.Տնային աշխատանքի ստուգում.

.կատարողական

.բովանդակային

3.Հին դասի հարցում:

2.Խթանման փուլ:

.Դասանյութի գաղափարի վերհիշում:

<<Բանալի բառեր>> Հնարը օգտագործելով՝ կազմակերպում ենք <<Խառնագիր>> ու սուցողական խաղը: Նկարները ուսումնասիրելով՝ գտնում ենք խառնագրի մեջ թաքնված <<հեքիաթ>>բառը:

Հին դասի հարցումից և տնային առաջադրանքի ստուգումից հետո <<Բանալի բառեր>> հնարը օգտագործելով կազմակերպում ենք <<Խառնագիր>> ու սուցողական խաղը: Երե խաները նկարները ուսումնասիրելով գտնում են խառնագրի մեջ թաքնված բառը: Ապա երեխաներին առաջարկում է նայել գրատախտակին, որտեղ նախօրոք գրվել է թեման , ինչից հետո աշակերտներին տալիս ենք հետևյալ հարցերը ինդրահարույց վիճակ ստեղծելով:

- ինչու ես երգում փակ աչքերով:

Ինչո՞ւ առյուծը չէր երգում փակ աչքերով.

Երեխաների ուշադրությունը ուղղում ենք դասանյութին կից նկարի բովանդակությամբ, ապա հարցերի միջոցով երեխաները պատմում են նկարը:

3. Իմաստի ընկալման փուլ.

Նոր նյութի ընթերցում:

Աշակերտներից մեկը բարձրաձայն ընթերցում է դասը:

Ուսուցիչը մեկ անգամ ևս արտահայտիչ և առողջանայամբ ընթերցում է այն: Ապա աշակերտների ուշադրությունը հրավիրվում է ավարտին, ապա առաջարկվում է շարունակել այն ըստ ցանկության:

.Բառային աշխատանք.

1. Ցուցադրվող պատառների օգնությամբ բացատրել անձանոթ բառերը:

2. Փորձել պատմել այս կամ այն հատվածը այս կամ այն կենդանու անունից, բացատրել երանգավորումները:

Աշխատանք բնագրի շուրջ.

<<Հարց ու պատասխան>>մեթոդի գործադրումով վերարտադրողական, վերլուծական, ստեղծագործական հարցեր առաջադրել:

Աշխատանք նկարի շուրջ.

Վարժ-3-

կարդալ, համադրել դասագրքի նկարի հետ: Բացատրել, նկարագրել հեռաներին, որ ինչ կենդանիներ է ընտրել նկարիչը, ինչ գույներ կընտրեիր դու:

Լեզվական աշխատանք

ա. Լեզվական պատառների օգնությամբ պատմել այս կամ այն կենդանու բնավորության մասին :

բ. Առաջարկել գույգերին T-աձև աղյուսակով ընտրված տեքստից առանձնացնել հերոսներին:

գ. Ընդհանուր քննարկումից հետո ընտրել լավագույն աղյուսակները և փակցնել գրատախտակին:

Դադարի պահ՝ խմբային աշխատանք.

Լեզվական խաղեր- <<հարազատ բառեր>>, <<Ընկերներ>>բառեր.

Դասարանը բաժանում ենք 2 խմբի, յուրաքանչյուրին առաջարկում մի խաղ.

Առաջին խումբ- <<Հարազատ>>բառերը գտնել:

Երկրորդ խումբ- <<Ընկերներ>>բառերը գտնել:

Աշակերտները կարդում են իրենց ընտրած բառերը, ներկայացնում մյուս խմբի անդամներին:

4.Կշռադասման փուլ: Օգտագործել <<քառաբաժան>> մեթոդը:Ամփոփել աշնան մասին ստացված գիտելիքները.

Աշակերտներին բաժանվում են թերթիկներ: Յուրաքանչյուր աշակերտ իր ստացած թերթիկի վրա գրում է իր տեսածը, լսածը, զգացածը և պատկերացրածը: Երեխաներն իրենց թերթիկներն ամրացնում են գրատախտակին:

Ի՞նչ տեսա

Ի՞նչ զգացի

Ի՞նչ լսեցի

Ի՞նչ մտածեցի

1.Ինչ տեսար կամ լսեցիր բնագիրը կարդալիս:

2.Որ կենդանիների կամ թռչունների անունից կերգեիր, եթե դու լինեիր հերոսը:

3.Ինչ նկատեցիր բնագիրը կարդալիս:

4.Ինչի մասին է բնագիրը, գրիր սեփական բառերով:

Քննարկել երեխաների կարծիքները: Ապա պատմել այս կամ այն հատվածը:

5.Տնային աշխատանք:

- Պատրաստվել ընդհանուր քննարկման ըստ դասի թեմայի:
- Պատրաստել պատմություն՝ ծանոթ կենդանիներից մեկի մասին տեղեկություններ հավաքելով:

Դասի ավարտին երեխաները կարողացան.

- Ինքնուրույն ավարտել բնագիրը ըստ իրենց ստեղծագործական պատկերացումների.
- կենդանիների անվանումները տարբերակել:
- .Առավել խորապես ընդգրկվել պատմելու գործընթացում:
- Ճիշտ գրել առաջարկված բառերը:
- Վարժ կարդալ բնագիրը,պատմել և պատասխանել հարցերին:

Դասի ընթացքում կազմակերպվեցին փոքրիկ դադարներ՝ սովորողների հոգնածությունը կանխելու նպատակով: Դրանք տևեցին 1-ից 2 րոպե յուրաքանչյուրը:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

Ժամանակակից պայմաններում, երբ մարդուն անհրաժեշտ գիտելիքների ծավալը կտրուկ և արագ աճում է, աշակերտները պետք է ոչ միայն տիրապետեն գիտելիքների և հմտությունների որոշակի շրջանակի, այլև ձեռք բերեն ինքնուրույն գիտելիքներ ձեռք բերելու, կյանքի առաջադրած հարցերի պատասխանները:

Ինքնուրույն գործունեության կազմակերպումը, կա ռավարումը պատասխանատու և դժվարին աշխատանք է: Գործունեության դաստիարակությունն ու անկախությունը պետք է դիտարկել որպես մարդու դաստիարակության բաղկացուցիչ մաս: Ես շատ լավ հասկանում եմ, որ ինքնուրույն աշխատանքն ինքնանպատակ չէ: Սա սովորողների խորը, ամուր գիտելիքների համար պայքարելու միջոց է, նրանց ակտիվությունն ու անկախությունը որպես անհատականության գծեր ձևավորելու, մտավոր կարողությունները զարգացնելու միջոց:

Ինքնուրույն ձեռք բերված գիտելիքն առանձնանում է խորությամբ, ուժով և վերածվում համոզմունքների: Նյութի ինքնուրույն ըմբռնումը նպաստում է մարդու ստեղծագործական կարողության զարգացմանը, նրա ինտելեկտուալ աճի ցուցանիշն է:

Անցկացված դասը նպատակ ուներ խթանելու աշակերտների ինքնուրույն ստեղծագործելու, նախաձեռնելու կարողությունը. (տե՛ս դասապլան-1): Դասաժամն սկսվեց տնային աշխատանքի ստուգումով. բոլորը ներկայացրին իրենց տնային աշխատանքները՝ որոշակի սխալներով: Քննարկվեցին տնային աշխատանքի սխալները, տրվեց բանավոր հետադարձ կապ:

Հարցադրումներով սկսվեց դասը: Ամփոփեցինք անցած թեման, որպեսզի ստուգվեին աշակերտների ձեռք բերած գիտելիքները անցած թեմայի վերաբերյալ: Նոր դասը քննարկելուց և ամփոփելուց հետո օգտագործելով խնդիրներ ստեղծելու մեթոդը՝ աշակերտներին առաջարկվեց պատասխանել դասին վերաբերվող վերոնշյալ հարցերին, ինչից հետո օգտագործվեց պատմությունը ինքնուրույն շարունակելու մեթոդը: Աշակերտներն ակտիվ մասնակցում էին դասին, փորձում էին բացատրել, թե ինչպես կարելի է երգել փակ աչքերով, ինչ կարելի է երևակայել և այլն: Օգտագործված մեթոդները առավելագույնս թույլ են տալիս խթանել աշակերտների ինքնուրույն գործելու հնարավորությունը, թեմային ստեղծագործական մոտեցում ցուցաբերելու ունակությունները:

Դասի հաղորդման ժամանակ աշակերտները հնչեցրին իրենց համար անհասկանալի հարցերը, տրվեց լրացուցիչ բացատրություններ:

Դասն ավարտվեց տնային աշխատանքի հանձնարարումով. Առաջարկվեց պատմություն հորինել սեփական հայեցողությամբ ընտրելով կենդանիներին և նրանց դերը:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

1. Գյուլամիրյան Ջ. Հ., Մայրենիի ուսուցման մեթոդիկա, Երևան, <<Զանգակ>>, 2018 էջ-99-103:
2. <http://www.dslib.net/obw-pedagogika/razvitie-samostojatelnosti-mladshego-shkolnika-v-uchebnoj-dejatelnosti.html>.
3. Андреев, В.И. Жизнь как авантюра творческого саморазвития / В.И. Андреев. - Казань: Центр инновационных технологий, 2010. - 188 с.
4. Карасёв К.В. «Педагогические основы развития инициативы и самостоятельности школьников в процессе обучения». 2009. <https://works.doklad.ru/view/CY8KipdAdXE.html>.
5. Немов Р.С. “Психология” - М.: Высшее образование 2005 .էջ 10-12:

ՀԱՎԵԼՎԱԾ

Դասապլան

Ուսուցիչ՝ Սվետլանա Մնացականյան

Առարկա՝	Ռուսաց լեզու	Ամսաթիվ	05.02.2022	Կիսամյակ	2	Դասարան	3
Թեմա՝	<<Сказка о том, как левенок и черепаха пели песню>>						
Օգտագործվող նյութեր՝	<i>Փրատախտակ, կավիճ, դասագիրք, տետրեր, պլակատներ</i>						
Դասի նպատակը՝	Ինքնուրույնության, նախաձեռնության, ստեղծագործական մտածողության ձևավորումը պատմելու տարբեր տեսակների կիրառման ճանապարհով:						
Վերջնարդյունքները	<p>Ուսուցանման արդյունքներ, որոնք կփաստեն, որ ուսուցումը տեղի ունեցավ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ինքնուրույն ավարտել բնագիրը ըստ իրենց ստեղծագործական պատկերացումների. • կենդանիների անվանումները տարբերակել: • .Առավել խորապես ընդգրկվել պատմելու գործընթացում: • Ճիշտ գրել առաջարկված բառերը: • Վարժ կարդալ բնագիրը, պատմել և պատասխանել հարցերին: 						
Գործողություններ(ժամ/տևողություն)	Ուսումնական գործունեություն	Ուսումնական գործունեություն	Հարցադրումներ	Կիրառվող մեթոդ (ներ)			
5րոպե-սկիզբ	<i>Աշակերտներ</i>	<i>Ուսուցիչ</i>					
10րոպե-	Բացել դասագրքերը, պատրաստվել նոր դասին: Ներկայացնել տնային աշխատանքները	Ողջունել դասարանին, ն/բ: Մտուզել տնային աշխատանքները, բացատրել անհասկանալի մասերը			<i>Մտազրոհ Բանալի բառեր</i>		
			<i>Почему</i>				

<p>ընթացք</p>	<p>Պատասխանել հարցերին Փոխադարձ հարցեր տալ, գրատախտակին, մյուսները կատարում են նշումներ տեսրերում</p>	<p>Տալ հարցադրումներ, աշակերտներին ներգրավել դասապրոցեսին Տալ ուղղորդող հարցադրումներ</p>	<p><i>неполные предложения часто употребляются в диалоге? Почему черепаха пела с закрытыми глазами?</i></p>	<p>Հարցադրումների մեթոդ Քառարժան</p> <p>Խնդահարույց իրավիճակի ստեղծում</p> <p>Դաձև աղյուսակ</p>
<p>15րոպե</p>	<p><i>Լուռ լսել դասը , կատարել նշումներ, հնչեցնել անհատականալի հարցեր, աշխատանք դասագրքի հետ</i></p>	<p>Գրատախտակը բաժանել 4 մասի, գրել տարբեր նախադասություններ, Հետևել կատարվող աշխատանքներին, կատարել շտկումներ</p> <p>Բաժանել թեստերը, բացատրել հանձնարարությունները Հետևել կատարվող աշխատանքներին, տրամադրել անհրաժեշտության դեպքում առաջ մղող անհատական բանվոր, գրավոր հետադարձ կապ:</p> <p>Հավաքել տարբերակված թեստերը</p>		<p>Շարունակել, ավարտել տեքստը</p>
<p>12րոպե</p>				

**Յրոպե-
ավարտ**

**Նոր թեմայի հաղորդում,
բանավոր հետադարձ
կապի տրամադրում,
անհասկանալի
հատվածների
բացատրություն**

**Գնահատում և տնային
աշխատանքի
հանձնարարում**

**Տնային
աշխատանք**

Շարադրություն